

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in sabote o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Upravištvu, via Torrence, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrence« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cené; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Cesar in cesarjevič v Pulji.

Po dveh letih imajo Primorci zopet srečo, da se nahaja mej njimi presvetli naš vladar in njega nastopnik. Kakor naš cesar v obče obrača svojo skrb vsem deželam in vsem strokam enako, prav tako je sedanje njegovo potovanje očitno in jasno dokaz, da mu je na srcu tudi naša vojna mornarica, da je njemu v prvi vrsti za to, da je Avstrija mogočna ne le na kopnem, temuč tudi na morju.

V št. 51 in 52 našega lista smo na obširno poudarjali in dokazovali važnost in potrebo močne vojne mornarice; rekli smo, da je bila ta dosedaj kolikor toliko zanemarjena. — Cesarjev obisk v Pulji in vojne vaje naše mornarice, ki se vrše pred cesarjem in njegovim nastopnikom, znamenje so nam, da se bode odslej na e. k. mornarico obračala večja pozornost, nego se je dosedaj, in da najvišji krogi dobro poznajo važnost mornarice gledé vevlastnih ciljev Avstrije.

Z veseljem in navdušeno torej pozdravljamo novi prihod cesarja in cesarjeviča na Primorsko, dobro vedoči, da ima vsak prihod vladarja blagostne nastopke za ljudstva, njemu zvesto udana. — Ker pa so te dni oči in srca vseh zvestih državljanov obrnena na Pulj, zato smo gotovi, da ustrezamo našim čitateljem, ako jim poročamo, kolikor nam to prostor dopušča, o cesarskih slavnostih v Pulji, temu najvažnejšemu in največjemu mestu Istre.

Cesar in cesarjevič sta se v ne-

deljo opoludne z velikim spremstvom odpeljala z Dunaja v Pulj; cesarja spremlja tudi državni vojni minister. V Pulj sta dospela v ponedelek zjutraj ob šestih. Mesto je bilo odičeno s prapori, ob luki se vihrale trofeje iz praporov v državnih, deželnih in mestnih barvah. Priprave za svečavo so veličanske, v ulici dell'arsenale visi 150 pisanih lampijonov. Deputacije vseh večih istrskih občin in veteransko društvo iz Rovinja je prišlo v Pulj. Tujcev je zelo veliko, posebno Dalmatincev. Cesarja je v Pulji sprejel deželni namestnik baron Pretis, ki se je na parniku »Pelagosi« tja peljal. Iz Trsta so se tja peljali tudi mestnega sveta in trgovinske zbornice zastopniki, gg. Dimmer, Stalitz in pl. Vucetich.

Cesar je najprej sprejel deželnega namestnika, potem isterski deželni odbor, na to deputacijo iz Trsta, zastopnike iz Rovinja, Pulja, Lošina, Vodnjana, deputacije iz Pazina, Kopra, Pirana, Isole, Buzeta in Milj. Cesar je natanko popraševal o razmorah posameznih občin; piranski župan mu je potožil veliko škodo, katero dela trsa uš, in drugi vzrok, nerešeno prašanje o luki, zaradi katerega se mesto ne more vspešno razvijati. Cesar ga je pazljivo poslušal ter odgovoril, da se s pomočjo njegove vlade mestu pomore.

Po pregledovanji vojakov je cesar rekel: Priznati moram, da sem z mornarico jako zadovoljin, kar se tiče oprave, držanja in defiliranja. Tudi s pelkom kralj Milan I. sem zadovoljin, vendar je še marsikaj želeli, kar se

tiče defiliranja. Potem je cesar obiskal vtrdbo Verudello ter tu ogledal vrteči oklopni stolp in bil je jako zadovoljin, ko je videl, da se je velikan, ki vaga en milijon kilov, v enej minuti zasukal okrog svoje osi. Na prašanje, ali hočejo s kroglo ustreliti, odgovoril je cesar: »Ni potreba, vem, da moja mornarica zna dobro zadeti.« Predno je vladar to vtrdbo zapustil, rekel je: »Jako sem zadovoljin, to ste prav dobro storili.« Potem je cesar obiskal vtrdbo »Punta Christo« in se tudi tu pohvalno izrazil. Nazadnje se je odpeljal na »Oličini otok«, kder je v delu stolpna ladija »Kronprinz Rudolf«. Inženir Pegan mu je zgradbo razkazaval. Delo te ladije stane uže zdaj blizu 2 milijona gold., ko pa bo ladija dovršena, stala bode 8 milijonov gl. Cesar in cesarjevič sta se zelo zanimala za to ladijo, cesar je rekel: »Zdaj pa moramo skrbeti, da bo k malu izvršena; denar zanjo se uže najde.« Na prašanje, do katerega časa jo je mogoče dovršiti, odgovorilo se je cesarju: »Velikanstvo bi nje prihodnje leto lahko gledali v morje drdrajočo.« Na to je cesar smeje rekel: »Kdo ve, če ne pridem.« Potem se je cesar odpeljal na krov ladije »Miramare«. Popoludne proti štirim je zapustila eskadra puljsko lukko ter odplula proti Fazani, kder so se vaje o streljanji prav dobro obnesle.

Ko se je cesar na skali »San Pietro« hotel vkrcati, zapazil je slepega starca, ki je ob poti klečal, prošnjo v rokah držeč. Cesar je stopil

k njemu ter mu sam prošnjo iz rok vzel. Baron Mondel jo je hotel cesarju vzeti, a ta se je branil rekši: »Prošnja je pri meni v dobrih rokah«.

Včeraj, 8. tega meseca, so bili velike manevri na morju; cesar se je vkrcal na kasematno ladijo Lissa in iz mosta omenjene ladije opazoval ves manever, ki je bil povsem natančen, tako, da se je cesar jako pohvalno izrazil o preciznosti kretanja. — Manever je trajal skoro do poludne, a popoludne je divizija torpednic napravila napad na sovražnika, kateri manever se je cesarju kaj posebno dopadel. Ob 6. uri zvečer je bil dvorni obed na jahti »Miramar«, na katerega so bili povabljeni vsi admirali in poveljniki ladij. Po obedu se je cesar na jahti »Miramar« peljal mej električno, čarobno razsvitljavo v Fazano, spremljalo ga je na stotine ladij z baloni razsvitljenih. Mesto Pulj je praznično odičeno, ljudstvo navdušeno in praznuje. (Več v telegramu).

Politika sprave in naši Iredentaši.

Slavnost blagoslovenja zastave goriškega bralnega in podpornega društva in zadnji dogodki v Gorici so sprožili razun prašanja, ako imajo Slovenci v Gorici pravico javno nastopiti, tudi drugo prašanje, namreč prašanje: je-li dopuščeno, da se zmerni in Avstriji zvesti Italijani s Slovenci pogode in z njimi vred ustavljajo iredentarskim naklepom.

Na to prašanje gotovo vsakdo odgovori: saj to je baš program mi-

nim, kaj sem slišal, in kmalo se zasvetijo svetilnice na njej in top odgovori drugemu puku, kateri je vsakdo lahko čul.

Zdaj se razlegne tretji pok po razkacenem morju.

Uže sem se toliko navadil viharja, da sem po ladiji lahko stopal. Mi spustimo dva čolna v vodo, v vsacega skoči nekaj mornarjev, da bi z lastno nevarnostjo nesrečne oteli.

V enem čolnu sem bil tudi jaz. Stal sem na sprednjem koncu in svetilnico v roki držal.

Iskali smo uže četrte ure, pa nobena poka ni bilo več čuti.

Ko se obrnemo, kar naglo zagledamo pred čolnom nekaj plavajočega; posvetim in vidim človeka, držečega se debele deske. Zaupjem in mornarji ustavi čoln. Urno zagrabil desko, katera je uže do čolna priplavala. Izvlečem iz vode mladega, na polu mrtvega človeka. Spravimo ga na ladijo.

Noč in dan sem mu stregel, in še predno je ozdravel postala sva največja prijatelja. Srečno prijadramo v Kalkuto, kamor je bila ladija namenjena. Ko smo vse prodali in ladijo z bombažem obložili, razpnejo jadra proti domu.

Domu smo srečno dospeli, če prav morje ni bilo tako mirno kakor poprej. Moj prijatelj je bil bogatega kupca sin. Neizrečeno mi je bil hvaležen; ponujal mi je, češar bi pozelel. Ničesa nisem hotel vzeti, in to ga je sicer peklo, a prijatelja sva ostala do denasnega dne. Vsako leto ga najmanj enkrat obiščem in vselej mi naroča, naj katerega mojih sinov k njemu pripeljem, in k temu prijatelju vaju sedaj peljem. (Dalje prih.)

PODLISTEK.

Solza materina reši izgubljenega sina.

(Dalje.)

Niso vedeli, da so pri ribičevih Urha prej iskali, nego tukaj Toneta. Ribič v kratkem vse razloži in sestri se utešiti.

Ko pa ribič omeni in razloži, da mora Tone v daljne kraje pobegniti, jima se zopet solze udero.

Ribič veli svoji ženi, naj ide po mladenci, ki v gozdu čakata, Tonetovej materi pa, naj urno vse pripravi, kar mislijo sinu dati, obleke, denarjev in drugih reči.

Skrbna mati pripravi, kar treba.

Kmalo prikorakata mladenci z ribičevko v hišo, v katerej je danes toliko žalosti. Jokajoč se bratu sestri okoli vratu obešati in ga ljubiti. Težka in britka jima je ločitev od ljubljenega brata, niste bile pripravljene; z jasnega neba je vso hišo nesreča zadela.

V četrte ure je vse za odhod pripravljeno, ker ribič je k odhodu priganjal. Mati je pripravila sinu potrebne obleke, dala mu nekoliko denarjev in mnogo, mnogo dobrih naukov na pot. Svarila ga pred slabo, zapeljivo tovaršijo, ter ga priporočala Bogu v varstvo.

Spremili so Toneta do morja, nobeden besedice ni spregovoril, vse je bilo tiho; le ihtenje jokajočih žen, ribičevke in Tonetovih sester se je čulo.

Pridejo do morja, kder jih Urh s čolnom čaka. Tone ne pretaka solz, ker vidi, da mu to ničesa ne pomore. Še enkrat poda

vsem po vrsti roko, potem skoči v čoln in ribič za njim.

Z vso močjo veslajo, da bi jih solze na bregu stoječih ne omečile. Vsak za svoje veslo poprime in čoln plava kakor lastovka po zraku, po tihem in mirnem morju. Uže se prikaže zora na jasnem, z neštivilnimi zvezdami posejanem nebu, a nobeden še ni očesa zatisnil, le redkokrat kdo kako besedo izpregovori in nobena roka še vesla ni izpustila; skrb je vsem moč dala, jezik zavezala in spanec odgnala.

Še le, ko se popolnoma zdani, začno se razgovarjati. Urh izprašuje očeta, kaj so lovci naredili, ko so v hišo prišli, pa ga niso našli.

Ko si ti odšel, odgovori mu, legel sem jaz na klop, Mihec je pa pri materinej postelji obsedel. Duri so bile zaprte in jaz sam v hiši. Uže sem ležal dobro uro in premišljeval, kaj je storiti, ko potrka nekdo na vežena vrata. Jaz vstanem in grem odpirat; komaj odprem, zgrabi me nekdo za roko in zaupije, uže ga imamo, imamo ga. Dvoje trdnih rok me iz veže potegne in pet mož obstopi.

Ko pa spoznajo, da nisem za nje, in tudi ne tisti, katerega iščejo, spuste me. Treh, ko bil mignol, zmanjka, eden pri durih ostane, eden pa z menoj v hišo gre. Notri me po tebi popraša in ko mu odgovorim, da te ni in da si odšel, pokliče tovariše, ki so vso hišo preiskali.

Ker te pa niso našli, začno se rotiti in pravijo, da te morajo dobiti, naj velja, kar hoče. Potem vsi odidejo.

Ali vas je pa skrbelo, da bi me dobili? poprašuje Urh dalje. Od začetka me je, pa Mihec je rekel, da sta šla k votlemu hrastu in sem si mislil, tam jih moreta videti, ko memo gredo. Lahko se jima

skrijeta, da vaji ne dobe. S temi besedami sem tudi mater vtolažil.

Pri vas so še le morali razsajati, pri vas, Tone, govori ribič dalje. Ker pa nobenega niso ujeli, splaval je ves nju up do lepih denarjev po vodi. Nisem utegnil očeta prašati, kaj so pri nas počenjali, odgovori Tone, ker se je preveč mudilo. Danes bodo naju gotovo v drugi iskali. Bog vedi, kdo naju je v to reč zapletel?

Kak slepar, pravi Urh, kak Judež, ki je iz lakomnosti hotel naji prodati.

Zopet nastane molk. Potem začne Urh očeta izpraševati.

»Je li daleč do prijatelja, do katerega naju mislite odvesti?«

»Ko bo solnce na poldnev, bomo tam, ali vsaj blizu« odgovori oče.

»Kako pa ste se seznanili s prijateljem«, vpraša Urh.

»Poslušajta me«, pravi ribič in začne takole: »Še prav mladega so me poslali stariši po svetu. Mene ni nič tako veselilo, kakor široko morje, iskal sem tedaj službe na kakej ladiji. Dolgo časa je nisem mogel dobiti in moja mošnjica se je začela sušiti, pa pomankanja še nisem trpel. Tu in tam sem kaj prislužil in se tako živel.

Po dolgem čakanju mi nekdo naznani, da iščejo delavcev na neko ladijo, katera je namenjena v daljne kraje. Urno grem tja in se vpišem za mornarja. Tri dni potem smo odrinoli. Srečno pot smo imeli, le enkrat nas je vihar nekoliko od prave poti zanesel. Noč, v katerej je ta vihar tulli in razgrajal, bila je temna, kakor greh, in človek sam sebe ni videl. Komaj sem stal na ladiji, tako jo je vihra metala. Okoli polnoči menim je bilo, ko zaslišim pok ne daleč od naše ladije. Urno nazna-

nisterstva Taaffejevega; to je baš najtopljša želja sedanje vlade. — Ako se pa skrajna, znano nelojalna ital. stranka temu ustavlja, ali se ima vlada bati, ali ima sploh ozir jemati na pretenja te stranke? Na to prašanje ne more ne minister ne navadni človek drugače odgovoriti, nego: *ne, ne in ne*. Znano pa je vsemu svetu, da je imela biti slavnost goriških mestnih Slovencev čisto mejnarodna, nikakor pa ne strogo narodna slovenska, kajti na programu te slavnosti je stalo, da se je vdeležje goriški veterani «in corpore» sè zastavo, goriško italijansko rokodelsko društvo «Società di mutuo soccorso» tudi «in corpore» sè zastavo, potem so se imela vdeležiti 3 ali 4 delalska podporna društva iz Furlanije po deputacijah in tržaško društvo «Unione operaja» bi se bilo vdeležilo tudi «in corpore» sè zastavo te pomembne slavnosti. Reči moramo, da so bili udje zadnjega društva prav tako neprijetno iznenadeni, ko so se prepričali, da je «L'Indipendente» prav imel, ko je pisal, da ne bode iz slavnosti nič, kakor smo bili iznenadeni mi Slovenci; oni prav tako delajo dolge obraze, kakor mi in se poprašujejo: Je li mogoče, da so zmagali Iredentovci?

Vsa slavnost je bila tako pripravljena, da bi bila ves čas vladala najlepša harmonija mej Italijani in Slovenci. — Predsedništvo goriškega društva bi bilo pozdravilo italijanska društva po italijansko, slovenska pa po slovensko, pri banketu bi se bile vršile napitnice v obeh jezikih in vse je bilo v resnici tako napravljeno, da bi se bilo dokazalo da je mogoče, da na Primorskem živé Italijani in Slovenci v miru pod eno streho, da se vzajemno spoštujejo. Ali i to je treba razumeti: niže ljudstvo je nagneno k takej spravi, a nekateri takozvani konservativni Italijani viših stanov so pa zopet v tem podobni Iredentarijem; oni nočejo ni malo ni dosti Slovincu priznati njegovih prav in ga držé za politično brezpravnega tlačana. Vendar pa je ljudstvo v takih stvareh tudi merodajno in nobena vlada ne sme prezirati ljudskega menenja.

Avstriji zvesto ljudstvo, bodisi italijansko, bodisi slovensko, je torej glede zadnjih dogodkov le enega menenja; ono ostro obsojuje hudomušno agitacijo Iredentarijev goriških in tržaških in to so storili tudi oni italijanski listi, katerih naloga je, da širijo avstrijsko mišljenje na Primorskem, in ti so «L'Imparziale» in «L'Adria». Nastane torej prašanje: Je li v očigled navedenim faktom mogoče, da je ministerstvo še celó poostrišlo naredbe goriške policije gledé omejitve omenjene slavnosti, kakor to poroča «Indipendente»? Je li mogoče, da je vlada verjela pretenju iredentarskih listov?

Mi moramo to naravnost zanikati, ker ministerstvo ne bi bilo moglo kaj takega včiniti, ako je poznalo natanko vse razmere in dogodke. — Vendar pa imamo iz Gorice taka poročila, ki dajó sklepati, da so vsaj tamošnji lokalni vladni organi prav čudno postopali, kajti najprej je bilo vse dovoljeno, po interpelaciji v goriškem mestnem zboru pa se je to dovoljenje uže omejilo. — Odbor bralnega in podpornega društva je tudi na to prvo omejitev pristal; a ko se je par dni potem stvar še bolj omejila in lokalizirala le na Kostanjevico, ko se je hotel prepovedati celó banket in beseda, in ko se je društvu in gostom odmerila pot na Kostanjevico tam, kder navadno gonijo le živino, zato

je odbor rajše odpovedal slavnost, nego da bi bil sprejel naš narod tako poniževalne pogoje. — Odbor ni mogel v takem položaju drugače ravnati, nego je ravnal, on ni mogel sprejeti gostov, katere bi se bili morali potikati po Gorici in tudi to, da ne bi smelo bilo društvo svoje blagoslovene zastave prenesti od blagoslova razvite in vihrajoče v svoje prostore, tudi to je strašno poniževalno in spominja na prvo dobo kristjanstva, ko so morali kristjani v podzemeljskih katakombah skrivati svoje svetinje in v teh opravljati službo božjo.

Ne bi se bilo še toliko čuditi vsem tem naredbam, ako bi se bilo goriških Lahončičev res toliko bati; a znano je, da jih je prav malo in da niso tako nevarni. — V Trstu je to vse drugače; tukaj imamo na tisoče italijanskih podanikov in različne drhali, katero je uže bolj težko nadzirati, in vendar je tukaj pred dvema letoma del. podporno društvo blagoslovilo svojo zastavo, slovenska zastava se je nosila z godbo po najlepših ulicah mesta, in noben Italijan ni niti črtnol. In tukaj so en mesec poprej bombe padale, bili so mrtvi in ranjeni in nastalo je parkrat v avgustu in septembru rabuki podobno gibanje ljudstva. A slavnost tržaških Slovencev se je izvršila tako lepo, tako mirno in dostojno, da se dostojnejše ni mogla. Zakaj torej v Gorici toliko naredb previdnosti? Ako smemo verjeti «Triesterici», bila je ta previdnost zaradi tega, ker se je v nedeljo Nj. veličanstvo cesar odpeljal v Pulj. Dobro, Slovenci znamo, kaj smo dolžni svojemu cesarju in še nikoli se nismo branili največjih žrtev za cesarsko hišo; toda, ali ni goriška oblastnija tega poprej znala, ali ni mogla tega poprej naznaniti odboru bralnega in podpornega društva? Gotovi smo, da bi bil odbor z veseljem slavnost za teden kesneje napovedal, da se mu je to reklo o pravem času. Sicer pa ni bilo niti misliti v Gorici na druge, nego na čisto patrijotične izjave v ožjem krogu, in ne na izživajoče demonstracije, za to so jamčila uže imena poštenih mož, ki so bili na čelu vsej slavnosti, in nekaj se je treba vendar tudi zanašati na ljudi, ki uživajo zaupanje ljudstva.

Ako to ne velja, dosledno velja potem, da sta «L'Indipendente» in «Il Corriere di Gorizia» in nju pristajši gospodarji situacije na Primorskem. — V tem menenju bi vtegnola marsikaterega potrditi tudi okoliščina, da je bil «L'Indipendente» najprej in najbolje izveščen o vladnih namerah. To pa ne more biti želja vlade, tega ne bi se smelo niti misliti, kajti to bi žalilo vse prave avstrijske patrijote bodisi Italijane bodisi Slovence; to bi po nekakem kazalo, da se nekateri krogi bolj bojé iredente, nego je treba; s tem pa se njej daje potuha in pogum, da začne še bolj greben po konci nositi in rogoviliti. Če pa hočete zatreti iredento, ne smete rok vezati tistim, ki jo bolj poznajo nego vi ter imajo zoper njo — ne krvavega orožja — ampak toliko moralne moči da vi, ki imate toliko skrbi i nepotrebnosti, o tem še sanjate ne.

A ko se ozremo še na nekatere telegrame v velikonemških listih, po katerih soditi bi bili tudi nekateri Nemci mešali se v to zadevo, češ, da tudi oni protestujejo proti slavnosti, potem bi se skoraj sodilo, da je to politika velikonemško — lahonske zveze. — Ali tudi ta politika ne bi smela biti denes zmagonosna, ker se protivi vladnim načelom in interesom

Avstrije, in misliti si skoraj ne moremo, da bi na Primorskem veljala povsem druga načela, nego pa na Dunaju. Ako veljajo sploh tudi tukaj načela, katera je proglasilo sedanje ministerstvo za svoja, potem je vse to, kar se je te dni zgodilo, čisto nerazumljivo in potrebuje nekega popravka, katerega zahtevati mora biti naloga in skrb poslancev našega naroda, kajti ako bi veljalo, da se morajo mirne patrijotične slavnosti, slavnosti pri katerih se družita oba na primorskem ziveča naroda, slavnosti etičnega, človekoljubnega pomena prepovedovati zaradi kljubovanja nekaterih iredentavšev, potem se nam bo vsem silil na jezik izrek: kaj smo, kde smo?

Deželni kulturni svet za Istro.

V zadnji letošnji seji je sprejel isterski deželni zbor zakon o ustanovitvi deželnega kulturnega sveta za Istro. Ta zakon je predložila vlada zboru uže pred dvema letoma; italijanska večina je bila sicer za ustanovitev kulturnega sveta zadovoljna, a odrekla je ministerstvu poljedelstva naravnost pravico, pošiljati dva zastopnika v svet. V vseh drugih točkah je bil zakon uže pred dvema letoma sprejet, dobil pa ni sankcije zaradi preje navedenega vzroka.

Gotovo marsikomu ni znan namen »deželnih kulturnih svetov«. Torej vprašamo najprej: Kaj je deželni kulturni svet? Deželni kulturni svet je oficijelni zastop kmetovalcev o kmetijskih zadevah. *Edini kmetijski stan je, ki svojih zastopov še nima.* Kmetijske družbe so le društva, katerih namen je delati v prosep kmetijstva, in če tudi imajo prislov cesarske kraljeve, vendar so le popolnoma privatna društva, kakor vsa druga društva.

Obče dognana stvar je, da so vse kmetijske družbe zastarele in njih delovanje ne zadostuje današnjim tirjavam in potrebam; kajti v takih družbah se skoraj brez izjeme povsod nahaja več ali manj takih odbornikov, ki o kmetijstvu še pravega pojma nimajo ter se tu in tam v take zavode silijo, z namenom, da bi jim odletel kak sold v žep in to je kar taki gospodje radi imenujejo navdušenje v prosep kmetijstva. Pa se v teh društvih nahajajo tudi taki, ki imajo v žepu »borek«, v glavi pa razen slame premnogo čestihlepija, in ker se ne morejo proslaviti nikjer drugod, iščejo slavnega imena v kmetijskih društvih, kder je najcenejše, saj je uže to velika slava, da tak človek sme svojemu podpisu pristaviti pomembne besede: »Ud kmetijskega društva«.

Tega prav nič ni treba dokazavati, saj je sploh znano. Taka žalostna kmetijska družba je bila tudi Istrska, katera je imela svoj sedež v Rovinju. Delala ni skoraj nič za kmetijstvo, a vtikala se je mnogo več v druge stvari, ki niso spadale v njeno področje. Vlada jo je radi tega lanske leto razpustila.

Deželni kulturni svet je ustanovljen uže na Českem in Tirolskem in sedaj ga bodo, tudi v Istri imeli.

Ministerstvo kmetijstva bi rado v vseh deželah ustanovilo take kmetijske zastope; a temu nasprotujejo kmetijske družbe, ker potem bi one popolnem otemnele, od nikogar pa se ne more zahtevati, da bi si sam dejal vrh okoli vratu. Gotovo se pa preje ali pozneje to povsod zgodi; kajti ako ima kupčijski in trgovski stan svoja postavna zastopstva, zakaj bi jih ne smel imeti kmetijski stan, ki je še mnogo več vreden, ki je pravi steber naše države, najboljši domoljub, najboljši državljani in naj stanovitejši davkoplačevalec.

Naš namen je govoriti o organizaciji našega bodočega kulturnega sveta.

Deželni kulturni svet bode imel (žalibog) svoj sedež v Poreču. Sestavljen bode iz teh le udov, in sicer: iz predsednika, katerega imenuje cesar sam, podpredsednik bode dotični referent o kmetijskih zadevah deželnega odbora. Ud bode dalje referent za kmetijske zadeve o. kr. namestništva v Trstu, ministerstvo voli v svet dva uda, isto tako tudi deželni odbor dva uda. Udje deželnega kulturnega sveta bodo potem tudi vsi predsedniki kmetijskih zadrug, ki se imajo na podlagi tega zakona po deželi osnovati. Tudi druga kmetijska društva, ako bi se osnovala, imela bodo pravico v svet odpošiljati po jednega zastopnika.

Po zakonu se imajo osnovati v vsakem sodniškem okraju po ena kmetijska zadruga, ako to ne bi mogoče bilo, ustanovi se za dva sodniška okraja po jedna zadruga ali pa celo za vse okrajno glavarstvo jedna. Okrajni glavarji morajo skrbeti, da se podružnice ustanove. Zadruga je ustanovljena, ko ima najmanj *dvajset* udov. Ud je lahko vsak, ki se peča

s kmetijstvom. Udje kmetijske zadruge volijo izmed sebe predsednika in njegovega namestnika, katera potrdi potem c. kr. namestnik v Trstu.

Vsaka zadruga ima delati v prosep kmetijstva svojega okraja.

Glavno prašanje je pa to, kako bodo zastopani istrski Slovani v tem svetu. Deželni kulturni svet se nema mešati sicer v nobeno politično stvar, vendar pa vemo, ako pridejo v svet sami zagrizli Italijani, da mi od njega dobomo k večjemu tu in tam kako drobtinico, katera bi prav po ključbi odletela od bogate mire državnih in deželnih subvencij.

Upamo pa, da presviti cesar predsednikom izvoli moža, kateri bode imel v prvi vrsti blagostanje kmetijstva pred očmi ter bode vsem tirjavam brez ozira na narodnost pravičen, isto pričakujemo tudi od zastopnikov, katere bo imenovalo ministerstvo kmetijstva, kakor tudi od zastopnikov deželne vlade.

Ko pa pride do ustanovitve zadrug, potem se udeležimo vsi, ker tako zadobimo lahko v nekaterih sodniških okrajih vse svoje moze, v drugih pa večino, iz katere si izvolimo poštenega in previdnega gospodarja domače korenine za predsednika. Gospodarji, pozor!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Za rektorja dunajskega vseučilišča je bil 4. t. m. za šolsko leto 1884-85 izvoljen doktor bogoslovja Zschokke. Volitev se je morala večkrat ponoviti, predno je dobil zadosti glasov. Vidi se iz tega, da mej dunajskimi vseučiliškimi profesorji tudi ni tiste edinstvi, ki je na toliko važnem in imenitnem zavodu tako potrebna.

V Pragi so se 5. t. m. izvršile volitve v trgovinsko in obrtniško zbornico; Čehi so slavno zmagali, imajo zdaj 32 svetovalcev, nemška stranka pa le 16. Doslej so bili Nemci v večini.

Volitve v deželne zbornice se zdaj vrše v več deželah. Na Dolenjem Avstrijskem se je v kmetijskih občinah malo promenilo; na Moravskem so Čehi v kmetijskih občinah pridobili enega odločnega narodnjaka, trije drugi zagrizli Nemci so propali i na njih mesto bili izvoljeni zmerni kandidati; v mestnih volilnih skupinah pa so Čehi pridobili dvanajst sedežev.

Druga volilna skupina moravskega veleposlstva je 7. t. m. soglasno izvolila v deželni zbor kandidate kompromisne liste.

Vsled zmag češke stranke na Moravskem je dobil deželni zbor vse drugačno lice, Nemci bodo vpribojdnje imeli 48, Čehi pa 43 sedežev, in ker ima srednja stranka veleposlstva 8 sedežev, zato bode ona odločevala.

Delegacije se zbero letos v Budimpeštu koncem meseca oktobra.

Hrvatski dež. zbor je zadnji petek sprejel predlogo, naj se kompetenca okrajnih sodišč razširi tudi na granico. Za zgradbo stolne cerkve je zbor za letos dovolil 5000 gold. Poslanec Starčević se je temu upiral ter dolžil kardinala Mihalovića, da on iz dohodkov svoje škofije v Budimpeštu zida palače.

V dalmatinskem deželnem zboru utegne nastati vihar; večina tega zbora namreč ni zadovoljna s postopanjem dalmatinskih državnih poslancev, ki je krivo, da se je vlada na Dalmacijo tako malo ozirala.

Vnanje dežele.

Srbskemu ministerskemu načelniku Garaščaninu je naš cesar podelil veliki križ Leopoldovega reda.

Katoliška stranka v Italiji utegne pri prihodnjih volitvah stopiti krepkeje na noge. Zmaga katolikov v Belgiji jej je dala nov pogum. Upanje je, da papež dovoli katoliške stranki, da se bode vpribojdnje vdeževala političnih volitev.

Italija se tudi pripravlja za velike vojne manevre na morji. Prično se 15. avgusta in bodo trajali dva meseca blizu Mesine.

Francoski senat je 8. t. m. izvolil osemnajst udov v poseben odsek, ki se bo posvetoval o predrugačbi državne ustave.

Nizozemska vlada je 4. t. m. v drugej zbornici izjavila, da misli meseca avgusta predložiti načrte o prestolnem nastopstvu in predrugačbi državne ustave.

Kitajski poslanec Li-Fong-Pao se v Parizu dogovarja z načelnikom francoske republike zastran prelomitve francosko-kitajske pogodbe; on trdi, da kitajska vlada ni imela nobenega slabega namena. Po poročilih s Kitajskega zato ni hotel kitajski poveljnik predati Francozom Longsona, ker mu njegova vlada ni poslala dotičnega ukaza. Francozi so mu dovolili tri dni odloga, ker je pa tudi potem še kljuboval, napadli so Francozi Langson, ali bili so z veliko zgubo odgnani in pet francoskih častnikov je bilo ujetih. Sploh pa je dokazano, da so Francozje imeli večjo zgubo, nego so jo naznanila poročila z bojišča.

Francoski ministerski svet je 7. t. m. sklenol, da bo zahteval od kitajske vlade vojno odškodnino, ker je prelomila skleneno pogodbo. V parlamentarnih krogih se govori, da bo ta odškodnina znašala 250 milijonov frankov; francoski časniki dalje poročajo, da francoska vojska zasede nekatere važne kraje na kitajski meji, posebno arsenal Foucheou, da se odškodnina zagotovi.

Iz Sudana dohajajo tako navskrižna poročila, da je iz vsega le toliko gotovo, da uporniki vedno napredujejo. Mudir iz Dongole poroča, da so uporniki konci meseca junija napali Debbób, da so pa bili odpodeni po zelo krvavem boju. Dopisnik časnika «Daily Telegraph» pa poroča iz Kahire, da se je Mahdi že zadnje dni meseca maja brez velike težave polastil Kartuma, da se pa prebivalcem ni nič žalega storilo, ker so se večidel pomuhamedanili. General Gordon tega ni storil, vendar se sme prosto gibati v krivega proroka tabo u. Mahdi sam je v Kartumu. Dopisnik dalje pravi, da sicer za resnico te vesti ne more biti porok, da pa iz Kartuma že davno nobene druge vesti ni bilo. Gotovo pa je to, da ima Mahdi v zgornjem Egiptu močno stranko, s katero je v zvezi, in ki mu tudi v Egiptu pripravlja pot.

DOPISI.

Iz Gorice, 6. julija. (Izv. dop.) — Da daje preložena svečanost blagoslovenja zastave mnogo govoriti častnikom domačin slovenskim, pa tudi italijanskim in nemškimi, to je čisto naravno, ker dogodki so tako interesantni, da ne morejo biti bolj. Par goriških doktorjev, par trgovcev preprečili so patrijotično slavnost, katera je bila celó jako strogo vladnim možem simpatična. — Znano je, da goriški mali in večji trgovci žive le od žuljev Slovencev, da nemajo Gorjanov, Kraševcev, Vipavcev, Bricev, lahko vsi skupaj zaprto botege. — Ali ti trgovci so v politiki veliki «krakelarji», posebno pa se bojé za njih furlanščino, ki je, skoro bi rekli, pokažena slovensčina, kajti: «La mlekarza le lada sul potok lava li cugnisa di siora Tinz» — to je vendar jezik na pol slovenski.

Goriške družine so tudi v resnici skoro vse manj ali več slovenskega rodu in skoro vsem najhujšim kričadom za Italijo se da do pice dokazati, da njihovi starši so bili pošteni Slovenci, ki niti niso znali družega, nego slovensko, nekaterih takih starši so še živi in so pošteni Slovenci. Taki ljudje, katere vežejo še najozje krvi vezi na slovenski rod, so najhujši «krakelarji» in prav bi bilo, da bi se tem barantačem, kakor so na priliko Sior Michel, Sior Pepic, Sior Panjak, nekoliko pokazalo, da Slovenci ne trebajo za svoj dober denar njihove slabe postrežbe, kakor je to učinil te dni gosp. Jonko, bovški poslanec, ki je šel k Venuti-ju, očetu onih mladičev, ki so nosili po Gorici glasovito petico, pral pa svojem računu, plačal, pa rekel, da ga nikoli več ne vidi čez prag njegove prodajalnice. To je Jonko pošteno učinil in njega bi morali posnemati vsi drugi Slovenci v Gorici in na Goriškem. Ako pa ni v Gorici zadosti domačih, poštenih prodajalnic, pa naj se izvrši ona ideja, katero je imel te dni tržaški list «L'Imparziale», da naj bi Slovenci v Gorici napravili si svoj veliki konsumni magazin za razno blago. — Trba je to malenkostne ljudi zgrabiti tam, kder so najbolj občutljivi. Da sino Slovenci goriški silno razžaljeni vsled grdega rogoviljenja goriških krakelarjev, to si morete misliti, saj se je to poznalo že denes, v nedeljo, ko je bila tombola. — Druga leta je bilo okoličanov na tisoče v Gorici na javne tomboli; letos pa prav malo; vsa okolica je razkačena in ne pozabi tako hitro grdega postopanja proti našemu narodu. Ali vsem je uganjka postopanje goriškega glavarja, ki je dosedaj veljal kakor sicer dobričina v širšem smislu,

Istrski Hrvat bi rekel «puati me ča», a še precej objektivno mož. Pa bodimo tiho, da nas ne sliši Miho, in preidimo rajše k stvari. — Začetek in zgodovina vse glasovite slavnosti je taka le: Uže pred 3 tedni uložil je odbor bralnega in podp. društva pri glavarstvu cel program slavnosti in prejel odlok, da je vse dovoljeno. Pred nekaj dni pride tajnik glavarstva ter javi, da želi g. glavar, vrnivši se iz Trsta od g. namestnika, govoriti s predsednikom ali kakim drugim udom odbora. Šli so nekateri na glavarstvo in tam so slišali prijazen svet, da bi, ker je razburjenost tako strašanska, toliko anonimnih grozljivih pisem, ker mestni zbor tako srdit itd. sami preložili zbirališče s Travnika h Katerini-ju, ker sicer bi nam vlada konečno glede občne srditosti to zapovedala, kar bi bilo za nas poniževalno itd. Vse drugo pa da ostane neomejeno, zastave, godba do mesta, prehod čez Corno itd. Na to je bila seja, in odbor pritril takim nasvetom, da se pokaže, da je Slovincem za mir in pošteno postopanje, a ne za provokacijo, kakor je trdil mestni zbor, v katerem sedi tudi grof Coronini, dež. glavar, in ki je durch «dick und dünn» šel z Venutovci. Nadejali smo se, da ostane pri tem, za kar je dal gosp. glavar svojo besedo. A kmalo beremo v «Corriere», da se ne bodo smele zastave nositi prosto plapolajoče, vse da se bode moralo vršiti tiho in po zakonitih predmetih. Odbor je zopet poslal do g. dvornega svetovaleca ter ga interpeliral; on pa odgovori, da to je laž itd., in da je rekel podestá Mauroviču, da zastave so društvo postavno dovoljene. A drugi dan se raznašajo po hišah tiskovine od municipija, (s podpisom Podestá in Segretario) da ne bodo smele skoz mesto zastave, «che si svolgera tutto fuori della città» dal Catterini e dietro il Corno — Castagnovizza. Odbor pošlje zopet k g. dvornemu svetovalcu in predsednik mu nekda pokaže list, v katerem je stalo vse to ter ga prosi, da mu pismeno potrdi, da zastave imajo prostost razvijanja po mestu. To on stori. Zuj pa popraša viši policijski komisar za slavnosti sprevod. Ko pa sliši, da od Catterinija gremo čez Corno — S. Antonio — Kostanjevica, pravita oba, da ne tako, ampak odločena da je pot za Corno in naravnost na Kostanjevico. Te sramotilne, in neizmerno poniževalne naredbe, ali odredbe ove ceste, katero so napravili za govejo živino na trg, da ne delajo po tržnih dneh gnječe z živino čez Riva Corno Via S. Antonio — niso hoteli sprejeti, ker nam pošteni avstrij. državljaniom se imajo odločiti javne ceste, a ne one namenjene za živinski promet. Nadkomisar je odboru hotel celo prepovedati pozdrav in godbo na kolodvoru in terjal, naj odbor vpliva, da Tržaški Sokolovci pridejo v civilnej obleki, ker je razburjenost tolika. Odgovarjalo se mu je, da Sokol ima uže dovoljenje od tržaškega namestništva, da sme v uniformi priti v Gorico, (saj so šli še v Celje v uniformi); on pa na to preti, da bo telegrafoval v Trst, da se Sokol ustavi, in ko so ga nekda poprašali odborniki, ali misli on, potem ko je uže g. dvorni svetovalec dal pismeno dovoljenje, še dalje meje staviti, odgovoril je, da, ako bo treba, lahko prepove vso slavnost še v zadnjem hipu. Odbor je na to sklenol, da one poti (Viehtriebweg) nikdar ne akceptira, ker je za Slovence poniževalno razžalljivo in kako bi mogel odbor zaradeti, ko bi naši čestiti gostje prišli in bi jih mi vlekli po živinski poti. To naj bi bil slavnostni sprevod (festzug) Skrbeli sonas še največ naši gostje, ker mogoče, da bi se Lahonom posrečilo, še zadnji hip, da morajo naši gostje zakriti in poskriti svoje zastave, kakor je župan v svoji okrožnici na mestjane javil. To je bilo gotovo uže dogovorjeno, ker sicer bi se podestá ne upal kaj takega tiskati.

Iz vsega razvide nje položaj, ki je vele, odločno postopati. Šla je zopet deputacija odbora k dvornemu svetovalcu in ga praša, ali ga je volja pismeno zagotoviti pot čez Corno, S. Antonio na Kostanjevico? on pa je ostal pri svojem. Vseled tega mu je odbor podal vlogo, v kateri opoveduje odbor po enoglasnem sklepu to slavnost za nedeljo, 6. t. m. pridrževaje si vse pravna postavna nadaljna pota.

Čast naroda je morala odločiti, da se slavnost odloži. Odbor zdaj ne zna kaj bo vkreniti in kedaj bo slavnost, to bo odvisno od postopanja poslancev v goriškem zboru, ki bodo vtorek vlado interpelirali o tej zadevi. — Žalostno pa je za naše razžaljeno ljudstvo, da ni dobilo prijatelje tam, kder bi jih moralo imeti. To so dogodki, katere si mora vsak Slovan vtisniti globoko v srce.

Domače in razne vesti.

Korarjem koperskega kapitlana imenovan je čast. gosp. Jakob Bonifacio, dozdani duh. pomočnik pri sv. Antonu starem.

Tržaške novosti:

V mirodlnici g. Guarrinija v ulici S. Sebastiano razpočila se je v ponedeljek ob

7. uri zvečer velika steklenica žvepljene kiseline strašnim pokom, kar je izzvalo krik po ognj, toda ni se bilo vnelo in gasilci niso imeli kaj gasiti.

V zapor so dejali poslednje dni več grabežev, razgrajavcev ter slepo-igravcev inveji so zopet pred malo dni ubeglega Angela S., ki je bil zarad ropa zaprt.

Nesreče. Delavcu na tukajšnji železniški postaji, Luki Maku, pal je v petek velik kos železa na desno nogo in mu jo strl. Odnegli so ga v bolnico.

Samomor. V nedeljo o poldne končal si je 80letni starček Abraham de Angeli, iz Reggio Emilia, svoje trudno življenje. Bival je uže 60 let tu v Trstu. Kaj družega nego nadloga je spravila starca v obup, da se je obesil.

L'Indipendente se sklicuje na 1. šte. «Osservatore Triestino», ki je izšla pred 100 leti, in pravi, da je tam čitati, kako je goriška akademija Arkadov pred 100 leti gojila italijansko slovnost in vedo. — Res je, da je to društvo gojilo tudi italijansko vedo, ali prav v isti šte. «Osservatore» nahajamo vest, da je to društvo presojevalo spise v raznih jezikih ne le v italijanskem, bilo je torej kosmopolitično in podpredsednik mu je bil pred 100 leti grof Guidon Kobenzl, rodoma slovenskega pokolenja. Tega ne ve ali noče vedeti Indipendente. Ali da bi bil vestni Indipendentov zgodovinar v omenjenem listu dalje čital, našel bi bil, da so se v Trstu od 31 do 27. junija 1784. porodili ti le otroci: Ivan Abramčič, Josip Majar, Josip Goj, Peter Mesesnel, Ana Keršič, Peter Pigamel, Ivan Dolenc, Josip Lazarič, Peter Živic. Umrli pa so iste dni: Ana Rudinič, Marija Cottič, Ivan Abramčič, Elisabeta Ceglar, Marija Sardi, Josip Ponton. V zakon sta stopila Ivan Germek in Helena Krieghel. — So li to imena Rimljanskih potomcev? Oj Lahončiči, vse zastoj, vsaka stran tržaške zgodovine Vas stavi na laž.

Izpred sodnije. Včeraj je bila obravnava proti Michelu in Neži Zega iz Koprive na Krasu. — Oba; mož in žena sta bila tožena, da sta, ko jima je bila hiša na dražbi prodana in ko sta morala zapustiti domače ognjišče, se seboj vzela ne le pohištvo, kar ga je bilo njihovega, ampak celo okvire oken, polkna, še celó kasnjue od ognjišča, sploh vse, kar se je le dalo odtrgati. — S tem sta hišo tako razdejala, da je imel dotični kupec, nek Praček, okoli 170 gld. izračunene škode. Miha Zega je sicer tajil, a vse zastoj, priče so izrekle proti zatočencema in mož in žena obsojena sta bila vsak na 3 mesce zapore. — Ivan Balog iz Stanoviča pri Tolminu je tudi dobil 3 mesce prostega stanovanja, ker se je z močjo zoperstavil finančnemu respicijentu, ko ga je na Belvederju vstavil zarad kontrabanda.

Tatvina. F. 600 v vrednostnih papirjih odnesli so oni neznani grabeži v nedeljo večer v «Via del Solitario» nekej družini in sicer iz zaklenjene omare. — Na prostem spat je manje ali več vendar le nevarno; sicer o tej vročini ni nevarnosti, da bi se prehladil, ali komarji pikajo in srkajo našo kri in vedno opreznj, budoči lopovi izmikajo kaj radi iz žepov veljavne stvari. Dva tirolska delavca Ivan S. in Anton G., ravno došla v ponedeljek v Trst, obžalujeta njuno prosto ležišče na javni ulici. Odnegli so jima srebrni uri in novcev f. 17.

Goriške novosti. Te dni je došlo v Go ico več Francozov, ki so zbežali iz Francoske zarad kolere. — 30letna Josipina Vogrič je v nedeljo skočila z mosta v potok Koren, poškočovala se je in kmalo potem umrla. — Goriški Lahoni se zopet ližejo slovenskim kmetom, pravijo jim, da nemajo nič proti njim, da so jim njih groši uže prav ljubji; a le te proklete Kranjce je treba izgnati iz Gorice, ker oni delajo zmešnjave. — V Istri, Trstu, Gorici, povsod enakol Povsod je Kranjec kriv, ako se slovensko ljudstvo otresa jarem zatiralcev in ako se ne da več dreti in zaničevati.

Ljubljanske novosti. Mahrova trgovska šola v Ljubljani je praznovala v nedeljo 40 letnico svejega obstoja. Došlo je par sto gostov iz vseh krajev sveta, vsi nekdanji učenci te šole. Znano je namreč, to so to šolo od nekda obiskovali ne le Slovenci temuč posebno mnogi Italijani iz Primorskega in tudi Italije potem mnogi Hrvatje in Srbi. — Učenci to šolo so zdaj po vsem svetu razkropljeni. — Dokaz temu je tudi 200 telegrafskih čestitek, katere so dosepele v nedeljo mej slavnostjo v Ljubljano iz vseh krajev sveta. Slavnost se je vršila v najlepšem redu, vdeležili so se je prvaki Ljubljanski iz obeh taborov, nemškega in slovenskega. — V Ljubljani in okolici, je bila v nedeljo hudo ura. Po polji okolo Ljubljane leži žito po tleh, toča je napravila veliko škodo, tudi treščilo je v nek kozolec poleg sv. Krištofa, kozolec je pogorel. — Novhta pa je dosti škode napravila tudi po Gorenškem, v Mengšu je strela ubila 20 letno dekle. Vlekla se je potem nevihta tudi na Dolenjsko in tam tudi dosti škode napravila.

Kolera se zadnje dni ni razširila ter je še vedno vtesnena na Tulon in Marsiljo; v prvem mestu je od 3. do 4. t. m. umrlo 14. ljudi za to boleznijo in enoliko od 4. do 5. t. m.; v Marsilji jih je umrlo od 4. do 5. t. m. 7, od 5. do 6. pa 15. Meji italijan kimi delavci, ki so prišli iz Tulona v Saluzzo, zboleli so trije in eden je umrl. Od 5. do 6. t. m. je v Tulonu umrlo 19 oseb za kolero, v Marsilji pa od 6. do 7. t. m. 15 oseb. Na ladiji Kartagena, ki je odplula iz Marsilje v Cardiff, zbolela sta za kolero dva mornarja. Zadnje poročilo iz Marsilje pa je bolj vznemirjajoče, ker po uradnem izkazu je umrlo od 7. do 8. t. m. 25 oseb. — Imenitni dr. Koch, ki je prišel iz Berolina v Tulon preiskavati kolero, izrekel je, da je azijska i da se najbrže razširi po vsej Evropi.

Dva dunajska židovska časnika «Neue Fr. Presse» in «W. Tagblatt», trosila sta v svoji nedeljski številki vest, da so na železnici med Divač in Puljem zasadi podkop (mino) z dinamitom. To sumnječo laž je tukajšnji «Osservatore» precej v ponedeljek oporekel, ali prej so bili tukajšnji italijanski časniki: Piccolo, Cittadino in Indipendente uplenjeni, ker so ono vest porazglasili.

Vsled veselice, katero priredé 13. t. m. v Bazovici tamošnji rodoljubi, napravi Tržaški Sokol izlet v Bazovico. Odhod iz društ. telovadnice ob 3. uri popoldne. K obilnej udeležbi vabi. Odbor.

Telegram „Edinosti“.

Pulj 9. julija. — Denes so vse vojne ladije odšle na visoko morje. — Cesar j z mornarico odšel na jahti Miramar do bode največji manevar daleč na morju z morskimi minami in torpedi. — Zvečer pa bode velikanska razsvitljava, posel krasno razsvitljena bode arena. Cesar in cesarjevič odideta po noči.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Nekaj o novošegnih bankah.

(Dalje).

To kar smo rekli glede odstranitve banknih privilegijev je velike socialno-politične važnosti. Največa napaka v socialnem zmislu je v novjšem času, da vlade preveč podpirajo nakupičenje kapitala le na katerih krajih, recimo naravnost v židovskih bankah; s tem se zapreči zaslužek v nižih razredih človeškega društva in se ustvarja najkruzejša plutokracija. — Da si dobro predčimo škodo, katero nam delajo banke, naj bode le to povedano, da v Avstriji blizu 98%, od vsega prebivalstva zasluži pod 800 gld. na leto in le 2%, vsega prebivalstva zasluži nad 800 gld. na leto. Kedor pa premisli, kako bore malo je 800 gld. za življenje pri denarnej draginji, razvidel bode na prvi mah žalostno razmerje, in ta razmera postaja vrhu tega še vsako leto slabša, tako sicer, da polagoma bode ves denar v rokah kakih 50.000 privilegiranih Krezov, 38 milijonov prebivalcev Avstrije pa bode odvisnih robov.

Ako se torej premisli, kako posebno židje po bankah brez posebnega dela in truda bogatijo, kedo se bode še čudil, da se je pojavilo socialno pitanje. Tudi se ni čuditi takozvanemu antisemitizmu, ki nima svojih uzrokov v verskem sovraštvu, ampak v socialnej tendenci židov, ki so od nekda na to delali, da z denarom podjarmijo človeško društvo in se nad njim maščujejo zarad pretrpljenih nezdov v srednjem in v začetku tega veka. Naravno je torej, da se bosta socializem in antisemitizem toliko bolj širila, kolikor več gospodarstvo dobe privilegirane banke, in da mora država, ako hoče odstraniti socializem in antisemitizem, pred vsem odstraniti obei prikazni uzroke, torej odstraniti vse privilegije bank in borse. Še le potem bodo imele dobri uspeh obrtnijske in delalske zadruge, še le potem se bodo mogle vdomačiti tudi vse druge naprave, katere narekuje humanizem v korist delalca in rokodelca. Ali tudi kmetijstvu strašansko škoduje tak kapitalistični monopol. Kmetija, kakor znano, ne trpi delov, vsak kmetovalec, kateri dela dolge na svojo kmetijo, ako ni tak dolg napravjen za razširjenje kmetije, je uže z ero nogo v breznju. Zatorej je silno potrebno, da se zadolženje na kmetije kolikor mogoče postavno omeji, kajti pri kmetiji je drugače, nego pri trgovini. Kmetija ne sme menjavati gospodarjev, ker s takim menjavanjem se zemljišča le postajajo; ona se ne da sprizniti z načeli borse ter se ne da spremeniti v mobilni kapital, kakor bi nekateri želeli. — Sicer pa tudi kmetija potrebuje kapitala za nje povzdigo in za vpeljavu kmetijske obrtnije, ki je toliko važna v pogledu napredovalnega kmetijstva. Toda v tem pogledu je bilo dosedaj jako slabo skrbjeno.

Tu in tam so hranilnice, ki posojujejo na kmetije, ali v novejšem času so nastale tudi takozvane hipotekarne banke, ki dolžniku namesto denara dajejo hipotekarne liste, in tako tudi kmetijstvo spravljajo na borso. — Te hipotekarne banke ne jemljejo sicer oderuških obresti, one si računajo 4 i pol do 5%, a kaj to koristi, ko si obdrže še kakih 1 do 2%, za razne troške in ko imajo svoj dobiček tudi pri kurzu hipotekarnih listov. Recimo, da denes kmet vzame 1000 gl. pri takej banki; ona mu ne da denara, ampak mu da hipotekarni list, za katerega po tem sama ne izplača več nego 95%, ali 950 gl., kmet torej ni dobil 1000 gl., a obresti mora vendar plačati od čele svote; — ali kurz 95%, je še najugodnejši in bili so slučajji, da je ubogi posestnik pri prodaji takih papirjev zgubil in vsakih 100 gl. 15 gl. Vse to, kar se je torej zgodilo za pomoč kmetu, bila je le pomoč teoriji na papirju; ali v istini bilo je le na škodo kmetijstvu, in hipotekarne banke bodo kmetijo polagoma v nič spravile, ako ne bo tudi na to stran izdatne in radikalne pomoči. (Dalje prih.)

Tržno poročilo.

Kava — kupčija bolj mlahova; sladkor v najslabšem obratu; vsega drugega blaga cene so nespremenjene ostale. Sploh pa vlada neka tišina v kupčiji, katere ne malo uzrok so vznemirjajoče vesti o koleri.

Borsno poročilo.

Tudi na borski prav malo posla; tendenca nedoločena.

Dunajska Borsna

dne 8. julija

Enotni drž. d. d. v bankovcih 80 gl. 50 kr.	81	50
Enotni drž. d. d. v srebru	103	05
Zlata renta	95	75
5% avst. renta	856	—
Delnice narodne banke	301	10
Kreditne delnice	121	90
London 10 lir sterlin	9	68
Napoleon	5	76
C. kr. cekini	59	60
100 državnih mark		

Listnica uredništva Gosp. I. Š. v V. Ž. — Goriška hranilnica plačuje vedno več obresti, nego pa Tržaška. Uzrok temu je, ker je tukaj več kapitala in torej več uležnikov.

Javne dražbe.

Dne 10. julija, 11. avgusta in 13. septembra t. l. v Komnu na 370. cenjena Anton Zrjalova posestva. V Sežani dne 11. julija t. l. na f. 845. cenjena France Dunovčena posestva v Rodiku 4 avgusta, 3. septembra in 8. oktobra t. l. na f. 3694 cenjena Luka Bekarjeva posestva. V Gorici dne 12. julija, 14. avgusta in 15. septembra t. l. na f. 903 cenjena Janez Kavčičeva posestva v Dornbergu. Dne 14. julija, 16. avgusta in 16. septembra t. l. na f. 1780. cenjena posestva Eme Miklušve. V Trstu dne 10. julija, 11. avgusta in 11. septembra t. l. na f. 39.582.40 cenjena v Via dei Gelsi ležeča hiša Kajtana Corradini-ja in drugov. Dne 21. julija, 21. avgusta in 13. septembra t. l. na f. 4564.23 cenjena Miha Miklavčeva posestva v Rocolu. V Voloskem dne 9. julija, 8. avgusta in 6. septembra t. l. na f. 940.54 cenjena Jožef Jušičeva posestva.

Praktikanta

iz dobre hiše, ki je dovršil vsaj spodnje srednje šole, ter je slovenščine i nemščine zmožen, išče slovenska tvrda v Trstu.

Ponudbe pod P S 5 poste restante v Trstu. 3—1

Semenj v Svetem

(Suta).

Vsako leto dne 11. julija je v Svetem pri Komnu semenj za živino in kramarjio, les in druge stvari.

To se daje na znanje kupcem živine in prav tako prodajalcem, da se oni taistega semnja mnogo udeležijo, in prihodnji petek tja pridejo.

Za poletje

oddaje se v najem

v SENOŽEČAH poleg Divače

lepa hiša, pripravna za dve ali tri družine, z 10 sobami, kuhinjo, kletjo itd., s pohištvo ali prazna.

Več se poizve od gosp. G. B. Augelli-ja, mirodnjica, na lesnem trgu v Trstu. 1—3

Poslano.

Došlo mi je brezimno pismo, v katerem nekdo tarna, da je naša rojanska cerkev premalo okinčana, in da bi morali za lepši kinč skrbeti starešine. — Ko sem to pismo čital, mislil sem, da bo dopisnik tudi končno rekel: Tukaj 10 gl. kot začetek in dober izgled, a varal sem se. Ako mu je res stvar tako na srečo in da ni samo navadni zabavljač, potrdi naj se k g. fajmostru in k starešinam, pa naj začne precej nabirati za kinč cerkve; ali to naj mu bode povedano, da starešine tisto plačo, katero dobivajo, lahko tudi njemu odstopijo in se mu tudi vmaknejo, akoprem jim vest ne očita, da zanemarijo dolžnosti starešinske.

Na Gleti, 8. julija 1884.

Ivan Škrj. starešina.

Izjava.

Podpisani naznanjuje vsem svojim prijateljem, znancom, kupcem in sploh celemu p. n. slovenskemu občinstvu, da on ni podpisal vkljub vsemu pritisku od nasprotne strani protesta zoper svečanost blagoslovljenja zastave »bralnega in podpornega društva v Gorici«, ter se sploh nikdar in v nobeni zadevi vedel kot nasprotnik Slovencev. V dokaz navedenega zastavlja svojo častno besedo.

V Gorici, dne 8. julija 1884.

Jurij Može,

trgovec z lakotnim blagom v Raštelu v Gorici.

3—1

* Za takove članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon velevala Uredn.

RAZPIS

učiteljskih služeb.

V političnem okraju Voloska razpisujejo se s koncem tega šolskega leta naslednja učiteljska mesta in sicer: mesto učitelja II. reda na dvorazredni narodni šoli v Jelšanah, slovensko; mesta učiteljev III. reda na hrvatski enorazredni šoli v Veprincu; potem na slovenskih enorazrednih šolah v Brezovici, na Tatrach, v Podgradu, Materiji in eventualno v Lipi.

Mesta učiteljev III. reda na hrvatskih šolah v Kastvu in Rukavcu; dve mesti podučiteljev in jedno mesto podučiteljce na hrvatski šoli v Kastvu.

Prosilci naj vložijo svoje dokumentovane prošnje v šestih tednih event. po službeni poti pri podpisnem šolskem svetu.

Od c. kr. okrajnega šolskega sveta. V Voloski, 5. julija 1884.

4209

Oznanilo.

Dne 24. julija t. l. od 9. do 11. ure predpoldne oddali se bodo v občinskem uradu v Podgradu naslednji lovi za četiri leta to je od 1. avgusta 1884. do 31. julija 1888., po javni dražbi v najem in sicer:

lov v občinah: 1) Gradiče, 2) Rito-meče, 3) Kavčice združene z Orehkom, 4) Slivje, 5) Velikeloče in 6) Markovščina.

Dotični najemski pogoji razpoloženi so na ogled pri občinskih uradih v Podgradu, Materiji in pri podpisnem okrajnem glavarstvu.

C. k. okrajno glavarstvo.

V Voloski dne 2. julija 1884.

POPOLNO OZDRAVLJENJE IN HITRO

vseh bolezni na živcih, epileptičnih

IN SKRIVNIH

po mojej edini metodi.

Plačati ni treba poprej dokler ni dotični popolnoma ozdravil. 8—25

Dr. prof. A. MALASPINA

ud mnogih učenih društev

406, FAUBOURG S. ANTOINE 406, PARIS.

Posvetuje in zdravi se pismenim potem.

Službo občinskega tajnika išče mož v najboljših letih, Slovenec, kateri govori in piše tudi nemško in italijansko. On je omožen opravljati brez izjeme ne le vsa zprava občinskega tajnika, ampak sploh tudi naj težje delo, ki spada v potrošje oivetnikov in javnih uradnih, ker ima z vsemi takimi zavedami že mnogo let s prav dobrem vspehom opraviti, kar bo tudi s prav dobrimi spričevalami dokazal. — Oferte naj se blagohodno pošljajo pod naslovom »Anton Jurman« uredništvu Edinosti v Trstu.

Tržaška hranilnica

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9. ure do 12. ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%.

Plačuje v torek, petek, soboto od 9. do 12. ure popoldne. Zneske do 50 gl. prav precej, zneske od 50 naprej do 100 gl. je treba odpovedati en dan poprej, zneske od 100 do 1000 gl. z odpovedjo 3 dni, čez 1000 gl. z odpovedjo 5 dni.

Eskomptuje menjice, domicilirane na tržaškem trgu po 3%.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po 4%.

više zneske v tekočem računu po 4%.

Daje denar tudi proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru.

Trst, 24. marelja 1883.

VELIKA PARTIJA ostankov sukna

(3—4 metre), v vseh barvah za cele moške obleke, pošilja proti povzetju po 5 gl. ostank.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

VELIKA PARTIJA ostankov preprog

(10—12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 380.

L. STORCH v Brnu

tvarina koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

Vaše blagorodje!

Dolgo časa sem bolehal na kataru v želodci in hudej mrzlici in sem vkljub zdravniški pomoči tako oslabil, da skoraj nisem mogel hoditi. In tu sem se odločil preskrbeti si vkljub mojemu nezaupanju proti tako imenovanim hvalisanim univerzalnim zdravilom dr. Rosov zdravilni balsam, katerega rabim po predpisu. Čez osem dni dobil sem zopet okus do jedi, in ko sem porabil 4 velike steklenice, bil sem popolnem zdrav. Vsi ljudje, ki me poznajo, čudijo se, da tako dobro izgledam. In jaz smatram za svojo dolžnost, isreči najtoplejšo zahvalo za Vaše izvrstno zdravilo in vsem trpečim na takih boleznih najtoplejšo priporočam. Jaz tudi nemam nič proti temu, da te vrstice objavno porabite, vendar brez mojega imena. Ker hočem Rosov balsam vedno imeti pri sebi, prosim, pošljite mi ga 16 steklenic proti poštnemu povzetju. Z veselo pošto vam.

J. W., c. kr. nadporočnik topničarskega polka v Sibitnji.

Nagla in gotova pomoč za želodčne bolezni i njih nastopke.

Ohranitev zdravja

je odvisna zgoli od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjeno DOMAČE ZDRAVILO, prebavljanje vrediti, doseči primerno mehanje krvi, odpraviti pokvarjene nezdrave krvne dele, to je uže več let sploh znani in priljubljeni

dr. ROSA življenski balsam.

Napravljen iz najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravilskih zelišč, potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri vseh slabostih prebavljanja, posebno pri prepadanju, po kislem dišečim riganju, napenjanju, bluvanju, pri bolečinah v telesu in želodcu, želodčnem krču, prebavljanju želodca z jedmi, zaalženju, krvnem navalu, hemeroidah, ženskikh boleznih, boleznih v črevih, hipohondriji in melanholiji (vseled slabega prebavljanja); on oživlja vso delatnost prebavljanja, dela zdravo in čisto kri in bolno telo dobiva zopet poprejšno moč in zdravje. Vseled te izvrstne moči je postal gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo ter se sploh razširil.

I steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl. Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Pošilja se na frankirana pisma proti povzetju zneska na vee strani.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rosov življenski balsam iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi zahvalajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balsam, in ne izrečno dr. Rosovega življenskega balsama.

Pravi dr. Rosov življenski balsam

dobi se samo v glavni zalogi izdelalca B. Fragner-ja lekarna »K. Črna orla« v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 305—3.

V TRSTU: P. Prendini, G. Foraboschi, Jak. Seravatto, Ed. von Leitenburg, Ant. Luttina in K. Zanetti, lekarničarji.
V GORICI: G. Cristofolini, A. pl. Gironcoli, G. R. Pantoni, R. Küner, lekarničarji. V OGELJI: Damaso d'Elia.
V LJUBLJANI: G. Picoli in J. Svoboda, lekarničarja.
V ZAGREBU: C. Arasin, lekarničar.

Vse lekarnice in vsi trgovci s materialnim blagom v Avstro-Ogerski imajo zalogo tega življenskega balsama.

Tam se tudi dobi:

Pražko domače mazilo

zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prša vnamejo, ali strdijo, pri balah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanju, pri zlezah, oteklinah, pri izmačenju, pri moraki (mrvi) kosti zoper revmatične otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolenskih, rokavih, v ledji, če si kdo nogo spahne, zoper kurja ocesa in potne noge, pri razpokanih rokavih, zoper lišaje, zoper otekline po pikni mrševu, zoper tekoče rane, odprta noga, zoper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; ker pa ven teče, potegne mazilo v kratkem vso gnojico na-se, in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne sacesti dokler ni vaa bolna gnojica ven potegnena. Tudi zabrani ras: divjea mesa in obvaruje pred snetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo pospeši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti potem še le se mazilo na nje priplepi.

Skatljica se doboče po 25 in 35 k.

Balsam za uho.

Skušene in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost in po njem se dobi tudi popolno uho zgubljeni sluh. I steklenica 1 gl. a. v.